

Normalizacja populizmu poprzez kobiecość na przykładzie Marine Le Pen, Giorgii Meloni i Alice Weidel

Maria Targosz-Gajewska, *University of Warsaw (Warsaw, Poland)*

E-mail: m.targoszgaj@student.uw.edu.pl

<https://orcid.org/0009-0000-4198-6628>

Streszczenie

Niniejszy artykuł przedstawia analizę roli liderok ugrupowań prawicowo-populistycznych Europy Zachodniej jako narzędzia legitymizacji antyliberalnych narracji politycznych. Celem przeprowadzonego badania jest ukazanie sposobu, w jaki kobiecość służy normalizacji populizmu w dyskursie publicznym. Zastosowano jakościowe porównawcze studium przypadków (Marine Le Pen, Giorgia Meloni, Alice Weidel) oraz analizę treści i dyskursu politycznego. Z badań wynika, że kobiecość pełni funkcję legitymizującą, a nie emancyipacyjną, umożliwiając przenoszenie treści radykalnie prawicowych do języka głównego nurtu politycznego.

Słowa kluczowe: populizm, kobiety w polityce, kobiecość, Zachód, legitymizacja polityczna

Normalising populism through femininity: the cases of Marine Le Pen, Giorgia Meloni, and Alice Weidel

Abstract

The article presents the analysis of the role of female leaders of right-wing populist movements in Western Europe as instruments for legitimising anti-liberal political narratives. The aim of the study is to demonstrate how femininity serves to normalise populism in public discourse. A qualitative comparative case study (Marine Le Pen, Giorgia Meloni, Alice Weidel) combined with content and political discourse analysis was employed in this research. The findings indicate that femininity performs a legitimising rather than emancipatory function, enabling the transfer of radical right-wing ideas into the language of the political mainstream.

Keywords: populism, women in politics, femininity, Western Europe, political legitimisation

Rola kobiet w polityce nieustannie się zmienia. Po wiekach dyskryminacji „płeć piękna” zdecydowanie urosła w siłę, uzyskując więcej praw i uznania. „Szkłane sufity pękają” i wydawało się, że po tysiącach lat wszystko zmierza ku realnemu równouprawnieniu, jednak w ostatnim czasie obserwujemy wyraźną „zmianę kursu”. Od dekad wzrost udziału kobiet w sferze publicznej był interpretowany jako symbol postępu i rozwoju. Współcześnie nie sposób ignorować faktu, że kobiety pełnią istotne funkcje, często najwyższe, w partiach i ruchach o profilu antyliberalnym oraz stają się „twarzą” populizmu, tradycjonalizmu i konserwatyzmu. Teza, że „więcej kobiet w polityce” automatycznie przekłada się na wzmocnienie demokracji, okazuje się w świetle badań błędna. Analiza przeprowadzona w niniejszym artykule dotyczy zatem nie tylko liczby, ale charakteru obecności kobiet w polityce – ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w strukturach populistycznych państw Europy Zachodniej.

Populizm nie tylko odwołuje się do emocji i społecznego niepokoju, ale stanowi realne zagrożenie dla instytucji państwa prawa. Kobiety w jego strukturach, jak zostanie zaprezentowane na przykładach Marine Le Pen, Giorgii Meloni i Alice Weidel, pełnią nie tylko funkcje reprezentacyjne, ale przede wszystkim legitymizujące. Na potrzeby niniejszego artykułu populizm, zgodnie z poglądem Casa Mudde, będzie definiowany jako „ideologia zakładająca, że społeczeństwo jest ostatecznie podzielone na dwie jednorodne i antagonistyczne grupy: »czysty lud« oraz »skorumpowaną elitę«, a polityka powinna być wyrazem woli powszechnej (*volonté générale*) ludu” (Mudde 2004: s. 543). Z kolei, kobiecość rozumiana jest – zgodnie z nurtem nowego feminizmu – jako ontologiczna i społeczna kategoria wyrażająca afirmację kobiecej odrębności, natomiast kobieca tożsamość – jako proces samorealizacji oparty na relacyjności, macierzyństwie i etyce troski (Garncarek 2008; Matlary 2000; Gilligan 1982). Analiza zostanie osadzona w kontekście geograficznym Zachodu obejmującego państwa Europy Zachodniej oraz szerzej – kraje o położeniu i dziedzictwie kulturowym wywodzącym się z cywilizacji europejskiej, w tym Amerykę Północną i Oceanię.

Metodologia i cel artykułu

Analiza przeprowadzona w niniejszym artykule opiera się na metodach jakościowych, wspartych elementami analizy danych zastanych i porównawczym studium przypadków. Wybór ten wynika z charakteru badanego zjawiska, które ma przede wszystkim wymiar znaczeniowy, symboliczny i dyskursywny. Jak wskazuje Earl R. Babbie, badania jakościowe pozwalają uchwycić społeczne konstrukcje znaczeń oraz zrozumieć sposób, w jaki uczestnicy życia politycznego definiują rzeczywistość, zamiast jedynie ją mierzyć (Babbie 2013: s. 89–90). Z tego względu zastosowano porównawcze studium przypadków trzech liderów prawicowo-populistycznych: Marine Le Pen, Giorgii Meloni i Alice Weidel, reprezentujących odmienne, lecz kulturowo pokrewne konteksty Zachodu. Umożliwia to idiograficzne rozpoznanie jednostkowych wzorców władzy, komunikacji i legitymizacji w ramach wspólnego zjawiska.

Ponadto, zastosowano analizę treści i dyskursu politycznego, obejmującą publiczne wystąpienia, manifesty programowe, przekazy medialne oraz wywiady, w celu identyfi-

kacji sposobów, w jakie kategorie płci, kobiecości i macierzyństwa są wykorzystywane do budowania narracji politycznej.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie, w jaki sposób kobiety pełniące funkcje przywódcze w ugrupowaniach populistycznych wykorzystują swoją płęć i tożsamość do legitymizowania konserwatywnych oraz antyliberalnych agend politycznych w zachodnim dyskursie publicznym. Analiza ma na celu wykazanie, że w przypadku Marine Le Pen, Giorgii Meloni i Alice Weidel kobiecość pełni przede wszystkim funkcję legitymizującą, a nie emancypacyjną, stając się narzędziem normalizacji populizmu i rekonstrukcji patriarchalnych struktur w nowoczesnej, komunikacyjnie atrakcyjnej formie.

Populizm jako kontr-koncepcja demokracji liberalnej

Populizm, zgodnie z ujęciem doktrynalno-prawnym, nie jest ideologią *sensu stricto*. Stanowi zespół postaw emocjonalnych i ogólnych oczekiwań społecznych, które łączą nieufność wobec elit z dążeniem do uproszczonej wizji wspólnoty politycznej. Fundamentem populizmu jest przekonanie o istnieniu jednolitego, moralnie czystego „ludu” oraz jego przeciwieństwie – „zepsutych elit” (Izdebski 2021: s. 34–36). Na tej podstawie populistyczni liderzy przypisują sobie wyłączność reprezentacyjną: tylko oni, rzekomo, mają prawo wypowiadać się w imieniu „prawdziwego społeczeństwa” (Norris, Inglehart 2019: s. 6–7). W praktyce prowadzi to do zanegowania zasady pluralizmu jako filaru demokracji. Populiści postulują zniesienie „pośredników władzy”, czyli niezależnych instytucji (np. **sądy konstytucyjne czy media publiczne**) na rzecz bezpośredniego kontaktu między ludem a liderem.

W wersji miękkiej, bardziej charakterystycznej dla Europy Zachodniej, populizm przejawia się poprzez delegitymizację instytucji demokratycznych, przy jednoczesnym werbalnym deklarowaniu przywiązania do demokracji. Mamy tutaj do czynienia z tzw. *demokracją nieliberalną* – czyli systemem, który formalnie zachowuje mechanizmy wyborcze, ale w praktyce ostabia gwarancje konstytucyjne: niezależność sądownictwa, wolność mediów, ochronę praw mniejszości (Izdebski 2021: s. 34–36). Coraz więcej kobiet pełni funkcje przywódcze w życiu publicznym, również w ugrupowaniach populistycznych. Warto zastanowić się, jaką pełnią w nich rolę.

W niniejszym artykule celowo skupiono się na populizmie radykalnych partii prawicowych, ponieważ uznaje się, że to on najbardziej zagraża wartościom demokratycznym (Mudde 2008: s. 18). Nie można jednak zlekceważyć faktu, że „radykalizm lewicowy oraz partie lewicowo-populistyczne niosą ze sobą wiele niebezpieczeństw dla pluralizmu i liberalizmu politycznego, stanowiących podstawę demokracji” (Kopka 2010: s. 79; zob. także: Decker 2005). Partie populistyczno-lewicowe wyróżnia przede wszystkim ekonomiczny protekcjonizm społeczno-narodowy, który pozwala na polityczną działalność sprzeciwiającą się szeroko pojętemu kapitałowi międzynarodowemu. Partie te stoją w opozycji do tzw. elity gospodarczej i politycznej, zarzucając jej działalność spiskową kosztem zwykłych obywateli. Od radykalnych partii prawicowych partie populistyczno-lewicowe odróżnia otwartość na procesy modernizacyjne, społeczno-kulturowe oraz

polityczne (Kopka 2010: s. 81). Ponadto, różnice są widoczne w podejściu do spraw związanych z obronnością i bezpieczeństwem oraz „w uniwersalistyczno-egalitarnej i anty-ksenofobicznej postawie ideologicznej” (Kopka 2010: s. 81; zob. także: Rensmann 2006: s. 67–92). Wśród takich partii należy wskazać: niemiecką *Die Linke*, francuską PCF (Francuską Partię Komunistyczną), grecką KKE (Komunistyczną Partię Grecji), duńską SF (Socjalistyczną Partię Ludową), szwedzką VP (Partię Lewicy) czy cypryjską AKEL (Postępową Partię Ludu Pracującego), a także belgijską PTB/PVDA (Partię Pracy Belgii), czeską KSČM (Komunistyczną Partię Czech i Moraw), luksemburską *Déi Lénk* (Partię Lewicy) oraz hiszpańską *Izquierda Unida* (Zjednoczoną Lewicę). Większość z ww. partii nie odgrywa istotnej roli w swoich krajach, w porównaniu do partii populistyczno-prawicowych, choć warto zaznaczyć, że niektórym z nich udało się uniknąć politycznej marginalizacji (Kopka 2010). W związku z tym, że nie mają one znaczącego wpływu na kształtowanie polityki w państwach Zachodu, a tym bardziej nie sprawują władzy, w niniejszym artykule skupiono się na partiach populistyczno-prawicowych.

Kobiety jako legitymizujący element transformacji populistycznej

Działalność kobiet w ugrupowaniach populistycznych pełni funkcję nie tylko reprezentatywną, ale również legitymizującą. Ich obecność w przestrzeni publicznej ma na celu potwierdzać uniwersalizm oraz inkluzyjność programów populistycznych. Na potrzeby niniejszego artykułu, do potwierdzenia tezy postawionej we wstępie zostaną wykorzystane trzy przykłady kobiet: Marine Le Pen, Giorgia Meloni i Alice Weidel. Zostały wybrane ze względu na wpływ tych kobiet na politykę państw zachodnich oraz niewątpliwy polityczny sukces, jaki osiągnęły w ugrupowaniach populistycznych. Ponadto, reprezentują różne narodowe konteksty państw zachodnich. Pozwala to na porównanie funkcji kobiet w populizmie w międzynarodowej skali.

Marine Le Pen, Giorgia Meloni i Alice Weidel stały się „twarzą” normalizacji. Mają udowodnić, że populizm nie musi być radykalny, mizoginiczny, wykluczający. Jednak – jak wskazuje Nancy Fraser – jest to jedynie emancypacyjna fasada autorytaryzmu (Fraser 2019).

Dzięki kobietom możliwe staje się przedstawienie ingerencji w prawa reprodukcyjne, sądy konstytucyjne, media czy mniejszości seksualne jako działań w imię dobra rodziny, prawdziwej równości czy autentycznego ludu. To głęboko zakorzeniony mechanizm, opisany m.in. przez Grzebalską, Kováts i Pető (2017) jako *gender as symbolic glue* – kobiecość scala różne nurty konserwatyzmu w narracji antyliberalnej.

Marine Le Pen – „córka nacjonalisty”

Marine Le Pen to przykład liderki, która przekształciła ugrupowanie skrajnie prawicowe (Zjednoczenie Narodowe) w respektowaną i wpływową formację polityczną. Jej strategia *dédiabolisation*, oparta na zaprzestaniu używania języka rasistowskiego i antysemickiego – była świadomym ruchem ku centrum (Bouchez 2023). Decyzja o usunięciu z partii

własnego ojca, Jean-Marie Le Pena, unaocznita proces przemiany (Stockemer 2017: s. 41). Marine Le Pen złagodziła retorykę w kwestii aborcji oraz praw osób LGBT, jednocześnie utrzymując twardą linię antyimigracyjną i antyunijną. Proces *dédiabolisation* legitymizował partię w oczach wyborców klasy średniej i umiarkowanych konserwatystów, pozwalając jej wejść do głównego nurtu polityki francuskiej (Scrinzi 2017: s. 127). Jej poglądy opierają się na protekcjonizmie gospodarczym, obronie granic państwowych, krytyce UE i NATO, a także na budowie silnego państwa narodowego (Camus 1996). Światopogląd liderki wynika z tradycji francuskiego nacjonalizmu gaullistowskiego¹ i poujadystycznego², jednak został zmodernizowany w duchu *populizmu nieliberalnego*, co wprowadza ją w nurt współczesnego zachodniego populizmu. Marine Le Pen wyrokiem skazującym z dnia 31 marca 2025 roku została uznana za winną defraudacji funduszy Parlamentu Europejskiego. Uniemożliwia jej to start w wyborach prezydenckich w 2027 r., co wbrew pozorom nie zakończyło jej kariery politycznej, a wplotło w mit *męczennicy politycznej*. Le Pen wykorzystuje wizerunek kobiety dojrzałej, statecznej, *bezpiecznej* w opozycji do agresywnego wizerunku męskich liderów skrajnej prawicy. Jej kobiecość jest elementem strategii normalizacji i empatyzacji – ma wzbudzać zaufanie, a nie radykalne emocje. Le Pen pełni funkcję *grand-mère protectrice* francuskiego narodu – łagodna z tonu, lecz zdecydowana w treści (Mondon, Winter 2020: s. 167).

Giorgia Meloni – „matka narodu”

Giorgia Meloni, premier Włoch, jest reprezentantką *pragmatycznego konserwatyzmu*. Jej korzenie sięgają neofaszystowskiego Włoskiego Ruchu Społecznego (wł. *Movimento Sociale Italiano*), ale obecnie skutecznie łączy retorykę nacjonalistyczną z proeuropejskim pragmatyzmem (Albertazzi, Vampa 2021). Jej hasło *Dio, patria, famiglia* (pol. *Bóg, ojczyzna, rodzina*) stanowi ideologiczną ramę polityki wewnętrznej, nastawionej na wzmacnianie rodziny jako podstawowej jednostki społecznej kosztem praw jednostki. Podczas jednego ze swoich wystąpień Meloni z pełnym przekonaniem i charyzmą powiedziała: „Jestem Giorgia, jestem kobietą, matką, Włoszką, chrześcijanką – tego mi nie odbieracie!” (Meloni 2019).³ Te słowa trafnie odzwierciedlają poglądy liderki oraz podkreślanie jej tożsamości.

Meloni sprawuje model *przywództwa matczynego* (Mayer 2013: s. 161–163), tzn. buduje swój autorytet na trosce, emocjach i obronie dzieci przed *ideologią gender*.⁴ Jej rząd ogranicza prawa socjalne osób samotnych, przeciwdziała adopcji przez pary jedнопłciowe i wprowadza rozwiązania podatkowe sprzyjające modelowi rodziny tradycyjnej (Donà

¹ Gaullizm – nurt ten, wywodzący się od generała Charles'a de Gaulle'a, opierał się na konserwatywnym nacjonalizmie, który stawiał państwo (republikę) ponad partiami politycznymi.

² Poujadyzm – ruch zapoczątkowany przez Pierre'a Poujade'a w latach 50. XX wieku (fr. Union de défense des commerçants et artisans, UDCA) był formą radykalnego populizmu drobnomieszczkańskiego, który szybko nabrał zabarwienia nacjonalistycznego.

³ Tłum. własne z j.włoskiego: «Sono Giorgia, sono la donna, sono una madre, sono Italiana, sono cristiana, e non me lo toglierete!» (nagranie z przemówienia na wiecu Orgoglio Italiano w Rzymie 19.10.2019).

⁴ Szerzej zob. rozdział o ideologii gender autorstwa Davida Paternotte i Romana Kuhara w monografii pt. *Anti-Gender Campaigns in Europe: Mobilizing against Equality* (Kuchar, Paternotte 2017).

2023). Dzięki tym działaniom partia *Fratelli d'Italia* zyskała akceptację umiarkowanych wyborców. Meloni połączyła retorykę skrajnej prawicy z dominującym nurtem politycznym, wykorzystując kobiecość do adaptacji konserwatyizmu, tak jak już było mówione w niniejszym artykule – *znormalizowania populizmu* (Varriale 2025). Polityka Giorgii Meloni charakteryzuje się zdolnością do utrzymania równowagi między eurosceptycznym zapleczem ideologicznym a wymogami geopolitycznego pragmatyzmu w relacjach z Unią Europejską oraz Stanami Zjednoczonymi (Verbeek, Zaslove 2017: s. 384–405).

Alice Weidel – „zimna technokratka”

Alice Weidel to otwarcie homoseksualna kobieta, partnerka osoby pochodzenia migracyjnego, mieszkająca w Szwajcarii, jednocześnie współprzewodnicząca partii o ultrakonserwatywnym profilu – *Alternative for Germany*, AfD (Lees 2018). Zwraca uwagę fakt, że kobieta żyjąca w sposób absolutnie sprzeczny z postulatami własnej partii jednocześnie stoi na jej czele, utrzymując swój autorytet. Jej kariera zawodowa obejmuje pracę dla *Goldman Sachs* i Banku Chin, co nadaje jej wizerunek technokratki. Zarówno *Goldman Sachs*, jak i Bank Chin są aktywnymi graczami na globalnym rynku finansowym (Tooze 2018). W ten sposób Weidel staje się „twarzą” *racjonalizacji ekstremizmu*, co powinno się rozumieć jako zagrożenie dla społeczeństwa poprzez przejmowanie przez jednostki skrajnych poglądów bardzo je poróżniających i skłaniających do przemocy.

Choć Alice Weidel prezentuje się jako liberalna ekonomistka, jej poglądy to synteza thatcheryzmu i eurosceptycyzmu (Arzheimer 2015). Postulaty, które wygłasza, to m.in. likwidacja płacy minimalnej, sprzeciw wobec euro czy ograniczenie pomocy socjalnej dla migrantów (Lees 2018). Jednocześnie Weidel dystansuje się od LGBT+ jako ideologii, krytykuje edukację seksualną, a jej wypowiedzi o Angeli Merkel jako „szalonej” wpisują się w agresywną retorykę AfD (Rucht 2020). Przypomina „wilka w owczej skórze” – kobietę, która legitymizuje ekstremizm skierowany przeciwko czemuś, co sama uosabia (m.in. życie na emigracji i związek homoseksualny), ukrywając ideologiczny wymiar przekazu w ramach dyskursu technokratycznej neutralności i pozorowanej obiektywności (Arzheimer 2015). Weidel nie eksponuje kobiecości w sposób emocjonalny ani opiekuńczy, jak poprzednio opisane liderki. Jej kobiecość działa negatywnie, poprzez kontrast: pokazuje, że kobieta może być silna, chłodna i skuteczna. Wizerunek Niemki niszczy stereotyp kobiety empatycznej. Buduje pozycję poprzez dystans, kontrolę i intelektualną dominację, co czyni ją kobiecym odpowiednikiem technokratycznego autokraty.

Kobiecość jako „polityczny klej”

Przykłady Le Pen, Meloni i Weidel przedstawiają trzy różne biografie oraz trzy różne strategie polityczne. Łączy je jednak kilka aspektów. Po pierwsze, każda z nich instrumentalnie wykorzystuje kobiecą tożsamość do legitymizacji prawicowej agendy populistycznej (Mudde, Rovira Kaltwasser 2017: s. 18). Kobieca tożsamość powinna być rozumiana jako proces samorealizacji kobiet oparty na relacyjności, macierzyństwie oraz

etyce troski. Le Pen wykorzystuje prawniczy autorytet (Shields 2013: s. 181–182), Meloni – emocjonalność i religijność (Albertazzi et al. 2018: s. 647, 651, 659), a Weidel – racjonalność i technokratyzm (Lees 2018: s. 307). W prowadzonych przez siebie działaniach bardzo skrupulatnie oraz skutecznie maskują ekstremizm swoich ugrupowań politycznych (Wodak 2015: s. 10–12, 22). Po drugie, żadna z liderek nie postuluje programu emancypacyjnego. Ich obecność nie osłabia patriarchy, lecz go rekonfiguruje – w nowoczesnych, politycznie skutecznych formach (Grzebalska, Kováts, Pető 2017). Ponadto, Giorgię Meloni oraz Marinę Le Pen łączy status „opiekunki państwa”: Meloni – jako „matki narodu”, natomiast Le Pen – *grand-mère protectrice*.

Legitymizacja populistycznych postulatów ma wymiar symboliczny, oparty na wizerunku kobiety jako strażniczki ładu i porządku, a także wymiar ideologiczny, który włącza kobiecość w narrację antyliberalną oraz wymiar emocjonalny, podkreślając rolę uczuć i troski w komunikacji. Kobiecość w populizmie działa jako spoiwo między emocjami, ideologią oraz antyliberalnymi postulatami. Pomimo różnic biograficznych, analizowane kobiety-liderki stosują analogiczny schemat komunikacyjny legitymizacji przez płeć.

Feminizm i emancypacja w kontekście kobiet w populizmie

Z perspektywy teorii feministycznych, kobiety będące tematem niniejszego artykułu nie działają na rzecz realnej równości. Współczesny feminizm – od liberalnego po radykalny – opiera się na przekonaniu, że równość nie polega na obecności, lecz na strukturze władzy i dostępie do instytucji (Fraser 2013, s. 180–182). Le Pen, Meloni i Weidel nie kwestionują dominujących norm – przeciwnie, wzmacniają je, redefiniując rolę kobiet jako matek, obrończyni, strażniczek narodowej tożsamości. Ich przekaz działa, bo odpowiada na społeczne potrzeby bezpieczeństwa, identyfikacji i porządku.

Instrumentalizacja kobiecości w ruchach prawicowo-populistycznych opiera się na wspomnianej już w niniejszym artykule strategii *gender as symbolic glue* – czyli gender jako symboliczne spoiwo (Grzebalska, Kováts, Pető 2017). W tym ujęciu odrzucenie paradygmatu równościowego i feministycznego staje się czynnikiem integrującym konserwatywne podmioty polityczne (Kováts, Pöim 2015). W tym kontekście obecność liderek (Marine Le Pen, Giorgia Meloni, Alice Weidel), pełni funkcję legitymizacyjną. Wizerunek kobiet „normalizuje” przekaz, łagodzi jego retoryczną radykalność, jednocześnie umożliwiając normalizację treści autorytarnych, ksenofobicznych czy antygenderowych (Wodak 2015: s. 159–161, 175–177). Mamy do czynienia z dwoistą narracją: z jednej strony podkreślanie troski o wspólnotę, rodzinę czy dzieci, z drugiej – faktyczne wsparcie dla polityki wykluczenia mniejszości i konserwatywnego porządku (Mudde, Rovira Kaltwasser 2017: s. 33–34, 83–84). Co istotne, liderki te odrzucają liberalny feminizm, przedstawiając go jako zagrożenie dla ładu społecznego, mimo że same funkcjonują jako wpływowe kobiety w przestrzeni publicznej. Z perspektywy feminizmu krytycznego to nie emancypacja, lecz jej pozór – *fasada emancypacyjna* – która reprodukuje patriarchalne struktury w zaktualizowanej formie (Grzebalska, Kováts, Pető 2017).

Podsumowanie

Populizm jako kontr-koncepcja liberalizmu, podważa fundamenty porządku konstytucyjnego opartego na pluralizmie, instytucjonalnych mechanizmach kontroli i równowagi oraz autonomii jednostki. Zamiast tego postuluje moralnie spolaryzowaną wizję wspólnoty oraz skraca dystans między przywódcą a ludem, osłabiając rolę pośredniczących instytucji demokracji liberalnej. W takim układzie kluczowe staje się pytanie nie o samą obecność kobiet w polityce, ale jaką funkcję pełni kobiecość w działaniach partii prawicowo-populistycznych.

Analiza porównawcza przeprowadzona na trzech przypadkach Marine Le Pen, Giorgii Meloni i Alice Weidel, wykazuje, że kobiecość jest wykorzystywana jako narzędzie legitymizacji prawicowego radykalizmu. Le Pen łagodzi wizerunek Zjednoczenia Narodowego, wykorzystując funkcję „opiekunki narodu” i zwiększając akceptację jego agendy. Z kolei Meloni, łącząc retorykę nacjonalistyczną z komunikacją opartą na trosce i porządku, sprzyja normalizacji konserwatywnych postulatów oraz włączeniu ich do dyskursu głównego nurtu politycznego. Weidel natomiast nadaje radykalnym treściom pozorny charakter neutralności, używając technokratycznego języka kompetencji i racjonalności. W każdym z tych trzech przypadków kobiecość nie działa na rzecz poszerzenia pola równości, lecz ułatwia publiczną akceptację antyliberalizmu.

Cel badawczy niniejszego artykułu zrealizowano poprzez ukazanie sposobów, w jakie liderki ugrupowań populistycznych wykorzystują swoją płeć i tożsamość do legitymizowania konserwatywnych i antyliberalnych agend. Z badania można wysnuć jednoznaczny wniosek, że populizm wykorzystuje kobiecość do normalizacji prawicowego radykalizmu. Realizowane jest to poprzez symboliczne upowszechnienie postulatów opisywanych ugrupowań (język opieki i bezpieczeństwa), ich ideologiczną redefinicję (porządek, tradycja, naród) oraz emocjonalną mobilizację (troska, ochrona). Skutkuje to sytuacją, że kobiecość staje się użytecznym instrumentem przenoszenia treści wykluczających do akceptowalnego języka dyskursu politycznego, który utwierdza istniejące hierarchie i wzmacnia nieliberalne zmiany porządku demokratycznego.

Maria Targosz-Gajewska – studentka prawa na Uniwersytecie Warszawskim, wiceprezes *Fundacji o.zachodzie*. Zainteresowania badawcze: feminizm oraz populizm w kontekście doktryn polityczno-prawnych, prawo unijne oraz migracyjne, prawo technologiczne w świetle Rozporządzenia o sztucznej inteligencji (AI Act).

Maria Targosz-Gajewska – law student at the University of Warsaw and Vice President of the *Foundation o.zachodzie*. Research interests: feminism and populism in the context of political and legal doctrines, European Union and migration law, as well as technology law with particular emphasis on the AI Act.

➔ Bibliografia:

ALBERTAZZI Daniele, GIOVANNINI Arianna, SEDDONE Antonella (2018), *'No regionalism please, we are Leghisti!' The transformation of the Italian Lega Nord under the leadership of Matteo Salvini*, „Regional and Federal Studies”, vol. 28, no. 5. DOI: 10.1080/13597566.2018.1512977

- ALBERTAZZI Daniele, VAMPA Davide (2021), *Populism in Europe: Lessons from Umberto Bossi's Northern League*, Manchester University Press.
- ARZHEIMER Kai (2015), *The AfD: Finally a successful right-wing populist Eurosceptic party for Germany?*, „West European Politics”, vol. 38, issue 3. DOI: 10.1080/01402382.2015.1004230
- BABBIE Earl R. (2013), *The Practice of Social Research*, 13th ed., Belmont.
- BOUCHEZ Yann (2023), 'Dédiabolisation' in 'Le Monde,' a winning strategy for the Rassemblement National", "Le Monde", https://www.lemonde.fr/en/m-le-mag/article/2023/11/27/dediabolisation-in-le-monde-a-winning-strategy-for-the-rassemblement-national_6291381_117.html (27.11.2023).
- CAMUS Jean-Yves (1996), *Le Front national: histoire et analyses*, Paris.
- DECKER Frank (2005), *Notwendiges Korrektiv oder systemgefährdendes Übel? Die Herausforderung der liberalen Demokratie durch den neuen Rechtspopulismus*, in: Rudolf von Thadden, Anna Hofmann (eds), *Populismus in Europa – Krise der Demokratie?*, Göttingen.
- DONÀ Alessia (2023), *Rights for women and gender equality under Giorgia Meloni*, "The Loop-ECPR's Political Science Blog", <https://hdl.handle.net/11572/372267> (07.03.2023).
- FRASER Nancy (2013), *Fortunes of Feminism: From State-Managed Capitalism to Neoliberal Crisis*, London.
- FRASER Nancy (2019), *The Old is Dying and the New Cannot Be Born: From Progressive Neoliberalism to Trump and Beyond*, London.
- GARNCAREK Magdalena (2008), *Nowy feminizm – poszukiwanie esencji kobiecości*, „Societas/Comunitas”, nr 2(6).
- GILLIGAN Carol (1982), *In a Different Voice: Psychological Theory and Women's Development*, Cambridge.
- GRZEBALSKA Weronika, KOVÁTS Eszter, PETŐ Andrea (2017), *Gender as symbolic glue: How 'gender' became an umbrella term for the rejection of the (neo)liberal order*, „Krytyka Polityczna”, <https://krytykapolityczna.pl/political-critique-archive/gender-as-symbolic-glue-how-gender-became-an-umbrella-term-for-the-rejection-of-the-neoliberal-order/> (13.01.2017).
- IZDEBSKI Hubert (2021), *Doktryny polityczno-prawne. Fundamenty współczesnych państw*, Warszawa.
- KOPKA Artur (2010), *Populizm lewicowy w Europie na przykładzie partii „Die Linke” w Republice Federalnej Niemiec*, „Przegląd Polilogiczny”, nr 4.
- KUHAR Roman, PATERNOTTE David (eds) (2017), *Anti-Gender Campaigns in Europe: Mobilizing Against Equality*, London–New York.
- KOVÁTS Eszter, PÕIM Maari (eds) (2015), *Gender as Symbolic Glue: The Position and Role of Conservative and Far Right Parties in the Anti-Gender Mobilisations in Europe*, Foundation for European Progressive Studies, Brussels.
- LEES Charles (2018), *The 'Alternative for Germany': The rise of right-wing populism at the heart of Europe*, „Politics”, vol. 38, issue 3. DOI: 10.1177/0263395718777718
- MATLARY Janne Haaland (2000), *Nowy feminizm. Kobieta i świat wartości*, Poznań.
- MELONI Giorgia (2019), *Meloni nel 2019: "Sono Giorgia, sono una madre, sono cristiana"*, Vista Agenzia Televisiva Nazionale, 19 Ottobre 2019, https://www.youtube.com/watch?v=LhgAMSW_JM0 (12.04.2024).
- MONDON Aurelien, WINTER Aaron (2020), *Reactionary Democracy: How Racism and the Populist Far Right Became Mainstream*, London.

- MUDDE Cas (2004), *The Populist Zeitgeist*, "Government and Opposition", vol. 39, no. 4.
- MUDDE Cas (2008), *Radikale Parteien in Europa*, „Aus Politik und Zeitgeschichte", no. 47.
- MUDDE Cas (2019), *The Far Right Today*, Cambridge.
- MUDDE Cas, ROVIRA KALTWASSER Cristóbal (2017), *Populism: A Very Short Introduction*, Oxford.
- NORRIS Pippa, INGLEHART Ronald (2019), *Cultural Backlash: Trump, Brexit, and Authoritarian Populism*, Cambridge.
- RENSMANN Lars (2006), *From High Hopes to On-Going Defeat: The New Extreme Right's Political Mobilization and its National Electoral Failure in Germany*, „German Politics and Society", t. 24, nr 2 (79). vol. 24, issue 1. DOI: 10.3167/104503006780935252
- SCRINZI Francesca (2017), *A "New" National Front? Gender, Religion, Secularism and the French Populist Radical Right*, in: Michaela Köttig, Renate Bitzan, Andrea Petö (eds), *Gender and Far Right Politics in Europe*, London, New York.
- SHIELDS James (2013), *Marine Le Pen and the "New" FN: A change of style or of substance?*, „Parliamentary Affairs", vol. 66, no. 1. DOI:10.1093/pa/gss076
- STOCKEMER Daniel (2017), *The Front National in France: Continuity and Change under Jean-Marie Le Pen and Marine Le Pen*, Springer, Cham. DOI: 10.1007/978-3-319-49640-5
- TOOZE Adam (2018), *Crashed: How a Decade of Financial Crises Changed the World*, New York.
- VARRIALE Amedeo (2025), *Giorgia Meloni's Brothers of Italy (FdI): Conservative, Populist or Extreme Right?*, European Center for Populism Studies (ECPS), <https://www.populismstudies.org/giorgia-melonis-brothers-of-italy-fdi-conservative-populist-or-extreme-right/> (27.07.2025). DOI: <https://doi.org/10.55271/op0011>
- VERBEEK Bertjan, ZASLOVE Andrej (2017), *Populism and foreign policy*, in: Cristóbal Rovira Kaltwasser, Paul A. Taggart, Paulina Ochoa Espejo, Pierre Ostiguy (eds), *The Oxford Handbook of Populism*, Oxford University Press.
- WODAK Ruth (2015), *The Politics of Fear: What Right-Wing Populist Discourses Mean*, London. DOI: 10.4135/9781446270073